قوتابێتی - 1

وانەی چوارەم

نزا

رابەری گروپ: نزا بکە لەپێناوی تەرخانکردنی گروپەکەت و ئەم بەرنامەیەی ئامادە کردنی قوتابی بۆ خوداوەند.

بەشداری کردن

ئینجیلی مەتا

بەنۆرە بەشداری بکەن (یان لە پەراوی خەڵوەتی تایبەت بخوێنەوە) لەو زانیاریانەی کە لە خەڵوەتە روحییەکان فێری بوون سەبارەت بەو برگە کتێبییانەی دیاریکراوە بۆتان (مەتا11: 25 - 14: 36) لەگەڵ رەچاوکردنی ئەوەی بەشداری کردنەکان کورت بێت. گوێ بگرن لەو کەسەی بەشداری دەکات، و بە راستی مامەڵە بکەن لەگەڵ ئەوەی دەیڵێت و قبوولی بکەن. کێبڕکێی ئەو شتانە مەکەن کە بەشداری دەکات.

دەرخ کردن

متمانەی نزای وەڵام دراوو یۆحەنا16: 24

ئـ) هاندەری دەرخ کردن

بخوێنە: (زەبووری119: 9-11)

بدۆزە و گفتوگۆبکە: گرنگی دەرخ کردنی هەندێ ئایەت یاخود برگە یاخود بەشەکانی کتێبی پیرۆز چییە؟

تێبینییەکان: ئەو ئایەتانەی دەرخی دەکەیت یارمەتیت دەدەن ژیانێکی پاك و پیرۆز بژیت لەم جیهانە چەوتەدا.

ب) رامان

ئایەتەی دەرخ کردن لەسەر پەراوێك بەم شێوەیە بنووسەوە.	متمانەی نزای وەڵام دراوو *﴿تاکو ئێستا بە ناوی منەوە هیچتان داوا نەکردووە. داوا بکەن وەریدەگرن، تاکو خۆشییەکەتان تەواو بێت﴾*. (یۆحەنا16: 24)	نیشانەی کتێبی لەپشت پەراوەکە بنووسەوە

1 واتای ناوەکانی خودا لە کتێبی پیرۆز.

لە سەردەمی پەیمانی کۆن باوەڕداران ناوی خودایان بە راستەوخۆ بانگ دەکرت (خوداوەند) یان (خودا) (زەبووری5: 1-2) هەروەها نزاکانیان بە ناوی خودا کۆتایی پێنەدەهێنا. لە کتێبی پیرۆز دەبینین کە ناوەکان واتایان هەیە. بۆیە ناوەکانی خودا ئاماژە بە خودی خودا دەکات. خودا تاکە کەسە کە بە تەواوەتی ناوەکانی لەگەڵی دەگونجێ. هەروەها بوونی ناوەکانی خودا ئەوە دەگەیەنێ کە خودا بە تەواوی خۆی دەناسێ وخودی خۆی بۆ مرۆڤ ئاشکرا دەکات. خودا دەیەوێت مرۆڤ بیناسێت و بەرێگای نزا پەیوەندیان هەبێت لەگەڵی. بەزمانی عیبری خودا بە (ئەلوهیم) دێت واتە (ئەو تواناداری کە شایستەی بەرز کردن و لێ ترسانە) (ئیشایا40: 18) (ئیشایا46: 9-11) هەروەها بەزمانی عیبری خوداوەند بە (یەهوە) دێت واتە (منم ئەوەی کە منم) یاخود (دەبم ئەوەی کە دەبم). ئەمەش ناوی ئەو پەیمانەیە کە خودا لەگەڵ گەلەکەی بەستی بۆ دڵنیابوون لەوەی تاهەتایی راستگۆ دەمێنێ لەسەر ئەو پەیمانە (دەرچوون3: 14-15) (دەرچوون34: 6-7). عیسای مەسیح راگەیاندنێکی بینراوە بۆ خودای نەبینراو (ئیشایا9: 6) (کۆلۆسی1: 15) (کۆلۆسی2: 9). بۆیە ناوەکەی واتای هەیە، واتە ناوی عیسا (رزگارکار)ە (مەتا1: 21)، واتای ناوی (مەسیح) (سراو- بە رۆنی تایبەت بۆ مەبەستی دەستنیشان کردن). عیسا بەم ناوە ناونراوە چونکە بە روحی پیرۆز سڕاوەتەوە بۆ ئەوەی ببێتە دوا نێردراو و کاهینی مەزن و شای تاهەتایی. لەبەر ئەوەی نێردراوە وشەی خودامان بۆ ئاراستە دەکات. هەروەها لەبەر ئەوەی سەرۆکی کاهینانە سزای گوناهەکانمان لەخۆی دەگرێت یارمەتیمان دەدات. لەبەر ئەوەی شایە چاودێری ژیانمان دەکات و لە ستەم دەمانپارێزێت.

2 نزا کردن بە ناوی عیسای مەسیح

باوەڕداران بە ناوی عیسای مەسیح نزا دەکەن چونکە ئەو ناوبژیکاری نێوان خودای باوك و مرۆڤە. نزا کردن بە ناوی عیسای مەسیحی خوداوەند سێ واتای گرنگی هەیە:

ئـا باوەڕداران بە ناوی عیسای مەسیح نزا دەکەن چونکە داواکارییەکانی شەریعەتی بە تەواوەتی ئەنجامدا بۆ ئەوەی بێتاوانمان بکات لە تێڕوانینی خودا ئەویش لە ڕێگای مردنی کەفارەتی و هەستانەوەی لەنێو مردواندا (2کۆرینسۆس5: 21). کاتێك خودای باوك سەیری یەکێك لە باوەڕداران دەکات، تەنها پاك و بێگەردی عیسای مەسیح دەبینێت! بۆیە خودا وەڵامی نزای باوەڕداران دەداتەوە لەبەر ئەوەی بێتاوانن لەبەر عیسای مەسیحی خوداوەند (1پەترۆس3: 12).

ب) باوەڕداران بە ناوی عیسای مەسیح نزا دەکەن چونکە خودی خودای بۆیان ئاشکرا کردووە. باوەڕداران دەتوانن ناسینێکی کەسی و نزیك خودا بناسن چونکە عیسای مەسیحیان ناسیووە. ئەوەی عیسای مەسیحی بینراو ناسیووە، ئەوا خودای نەبینراوی ناسیووە (یۆحەنا14: 9-10)، ئەوەی عیسای مەسیح بناسێ خودا دەناسێ (یۆحەنا8: 19)، ئەوەی باوەڕی بە عیسای مەسیح هەیە باوەڕی بە خودا هەیە (یۆحەنا12: 44)، ئەوەی عیسای مەسیح قبووڵ بکات، خودا قبووڵ دەکات (یۆحەنا13: 20). خودا وەڵامی نزای باوەڕداران دەداتەوە کاتێك بە ناوی عیسای مەسیحی خوداوەند نزا دەکەن.

پ) باوەڕداران بە ناوی عیسای مەسیح نزا دەکەن چونکە ویستی خودا و ڕێگاکانی بۆیان ئاشکرا کردووە. خودا گوێ دەگرێت لە نزای ئەو باوەڕدارانە کە لەگەڵ ویستی دەگونجێن ، ئەو ویستەی کە لە عیسای مەسیح ئاشکراکراوە (1یۆحەنا5: 14). بەم شێوەیە، بەهۆی عیسای مەسیحەوە، باوەڕداران دەتوانن نزیك ببنەوە لە خودا (ئەفەسۆس2: 18). هەروەها هەرکاتێك بیانەوێ دەتوانن لە خودا نزیك بنەوە بە سەربەخۆیی و متمانەوە (ئەفەسۆس3: 12) (عیبرانییەکان4: 14-16).

پ) دەرخ کردن و پێداچوونەوە

بنووسە: ئایەتە کتێبییەکان لەسەر کاغزێکی نوێ **بنووسە** یان لەناو پەڕاوی تێبینییەکان.

دەرخ کردن: ئایەتە کتێبییەکان بە شێوەیەکی ڕاست دەرخ بکە. متمانەی نزای پەسەندکراو: یۆحەنا16: 24.

پێداچوونەوە: گرووپەکە دابەش بکە گرووپی دووانی، هەر کەسێك دڵنیا بێت لەوەی هاوڕێکەی ئایەتی دەرخکردووە.

وانەی خوێندنەوەی کتێبی پیرۆز

من لە کوێوە هاتم؟

پەیدابوون1: 1 - 2: 4

شێوازی **پێنج هەنگاوی خوێندنەوەی کتێبی پیرۆز** بەکار بهێنە بۆ ئەوەی (پەیدابوون1: 1- 2: 4) پێکەوە بخوێنین.

هەنگاوی **1** **بخوێنە**

بخوێنە: با پێکەوە (پەیدابوون1: 1-2: 4) بخوێنین. با بە نۆرە بخوێنین، بە شێوەیەك هەر کەسێك ئایەتێك بخوێنێتەوە تاوەکو تەواو دەبین لە خوێندنی بڕگەکە بە تەواوەتی.

هەنگاوی **2** **بدۆزە**

بیربکەرەوە: ئەو ڕاستییە چییە کە بەلاتەوە گرنگە لەم بڕگەیەدا؟ ئەو ڕاستییە چییە کە چووە ناو مێشك و دڵتەوە لەم بڕگە کتێبییەدا؟

بنووسە: یەك یاخود دوو ڕاستی بدۆزەرەوە کە تێیان بگەیت، و بیریان لێبکەوە و بیرۆکەکانت لە پەڕاوەکەت بنووسە.

بەژداری کردن: (دوای ئەوەی ئەندامانی گرپەکەت هەندێ کات بە بیرکردنەوە و نووسین بەسەر دەبەن. بیرۆکەکانتان بە نۆرە بەشدار بکەن). با نۆرە بگرین بۆ بەشداری کردنی ئەو شتانەی هەر یەکێك لە ئێمە دۆزیویەتەوە. (ئەمانەی خوارەوە نموونەن بۆ ئەوانەی بەشداری ئەو شتانە دەکەن کە دۆزیویانەتەوە. لەبیرتبێت، لە هەر گرووپێکی بچووك، ئەندامانی گرووپەکە بە شتی جیاواز بەشداری دەکەن. و گرنگ نییە ئەو شتانە وەك یەك بێت).

دۆزینەوەی 1 بەلایمنەوە راستی پەسەندکراو ئەو راستییەیە کە لە ئایەتی27 نووسراوە. خودا ژن و پیاوی لەسەر وێنەی خۆی دروست کردووە. بەم شێویە، من جیاوازم لە ئاژەڵەکان چونکە لەسەر وێنەی خودا دروست نەکراون. لەبەر ئەوەی من لەسەر وێنەی خودا دروستکراوم، من هاوشێوەم لەگەڵ کەسایەتی خودا، خودا هەندێ لە سیفەتەکانی خۆی بە من بەخشیووە.

دۆزینەوەی 2 بەلایمنەوە راستی پەسەندکراو ئەو راستییەیە کە لە ئایەتی28 نووسراوە. خودا بۆ مەبەستێکی تایبەت منی دروست کردووە. بۆ ئەوەی پەیوەندیەکی نزیکم هەبێت لەگەڵی، هەروەها لەگەڵ کەسانیتر، لەگەڵ سروشت. سەبارەت بە خودا، پێویستە بەشێوەیێك هەڵسوکەوت بکەم ببێتە مایەی شکۆدار کردنی ناوی خودا لەبەر ئەوەی من لەسەر وێنەی خودام. سەبارەت بە کەسانیتر، دەبێت رێز لەو جیاوازییە بگرم کە لە نێوان ئافرەت و پیاو هەیە. سەبارەت بە سروشت، پێویستە ملکەجی بکەم و دەسەڵاتدار بەسەری.

هەنگاوی **3** **هەندێ پرسیار ئاراستە بکە**

بیربکەرەوە: چ پرسیارێك ئاراستەی ئەم گرووپە دەکەیت، سەبارەت بەم برگە کتێبییە؟ با هەوڵ بدەین هەموو ئەو راستییە تێبگەین کە لە (پەیدابوون1: 1-2: 4) نووسراوە، پاشان هەندێ پرسیار بکەین سەبارەت بەو شتانەی کە تێنەگەیشتووین.

بنووسە: ئاگاداربە لە دارشتنی شێوەی پرسیارەکەت کە بە روونترین شێوەبێت. دواتر پرسیارەکە لە پەراوەکەت بنووسە.

بەشداری بکە: پاش ئەوەی ئەندامانی گرووپەکە هەندێ کات بە بیرکردنەوە و نووسین بەسەر دەبەن، داوایان لێ بکە بەشداری بکەن بە دەربڕینی پرسیارەکانیان).

گفتووگۆبکە: (دواتر هەندێ پرسیار هەڵبژێرە و هەوڵ بدە وەڵامیان بدەیتەوە لە رێگای گفتووگۆکردن لەگەڵ گرووپەکەت).

(ئەمانەی خوارە هەندێ نموونەن دەربارەی هەندێ پرسیار کە لەوانەیە ئەندامانی گرووپەکەت بیکەن، و هەندێ تێبینی بەسوود بۆ بەرێوەبردنی گفتووگۆ دەربارەی پرسیارەکان).

پرسیاری 1 ئایا کاری پەیدابوون چەندی خایاند؟

کتێبی پیرۆز دەڵێت (لە شەش رۆژ). بەڵام چۆن شلۆقەی ئەم شەش رۆژە دەکرێت؟ وشەی رۆژ لە زمانی عیبری هەمان واتای وشەی رۆژە لە زمانی عەرەبی دەدات. لەوانەیە مەبەستی (رۆژ) لە پەیدابوون1 مەبستی لە رۆژێکی تەواو نەبوو کە ماوەی 24 کاتژمێرە. لە ئایەتی 5 لەسەرەتادا وشەی (رۆژ) ئاماژە بە لایەنی روناکی (رۆژ) دەکات لە رۆژی پەیدابووندا، پاشان ئاماژە بە تەواوی رۆژی پەیدابوون دەکات. لە ئایەتی 14 دەبینین وشەی (رۆژ) سەرەتا ئاماژە بە لایەنی روناکی (رۆژ) دەکات لە رۆژی ئاسایی کە لە 24 کاتژمێر پێکدێت، دواتر ئاماژە بە تەواوی رۆژی ئاسایی دەکات کە لە 24 کاتژمێر پێکدێت. لە (پەیدابوون2: 4) وشەی رۆژ ئاماژە بە تەواوی ماوەی پەیدابوون دەکات، شەش رۆژی کاری پەیدابوون لە خۆی دەگرێت! بەم شێوەیە دەبینین کە وشەی رۆژ لێرەدا بە پێنج واتای جیاواز بەکارهاتووە. لە (پەیدابوون1: 27) ئەوە دەخوێنین کە لە رۆژی شەشەمی پەیدابوون خودا ئاژەڵی بەدی هێنا کە لەسەر زەوی دەژین و دواتر مرۆڤی بەدی هێنا بە نێر و مێ، ئەوەش کۆتایی رۆژی شەشەمی پەیدابوون بوو. بەڵام لە (پەیدابوون2: 15-22)، بە دڵنیاییەوە کاتێکی زۆر تێپەڕیووە لە نێوان بەدی هێنانی ئادەم و هێنانی حەوا. پێش بەدی هێنانی حەوا، کاری ئادەم کارکردن بوو لە باخچەی عەدن. لە رێگای بڕیاری خودا کە هاوکارێکی گونجاو بۆ ئادەم دابنێ، لە ناوەڕۆکەوە تێدەگەین کەوا کاتێکی باش تێپەڕیووە بۆ ئەوەی ئادەم پەروشی کارکردن

له باخچەی عەدەن لەدەست بدات. بۆ ئەوەی خودا هەستی تەنیایی ئادەم کەمبکاتەوە کارێکی گرنگی پێڕاسپارد ئەویش ناونانی هەموو ئاژەڵ و باڵندەکان بوو. بێگومان ئەمە کاتێکی زۆری پێویست بووە. پاشان کە دووبارە ئادەم هەستی بە تەنیای کرد، خودا هاوسەرێکی بۆ دروستکرد لە نزیکترین بەش لە دڵی. بەم شێوەیە بەشی یەکەمی پەرتووکی پەیدابوون مەبەستی ئەوە نەبوو پێمان رابگەیەنێت کە هەر رۆژێك لە شەش رۆژی پەیدابوون لە 24 کاتژمێر پێکهاتبوو. بەشی یەکەمی پەرتووکی پەیدابوون هەرگیز مەبەستی ئەوە نەبوو درێژایی ئەو ماوەیەمان پێڕابگەیەنێت کە خودا خایاندوویەتی لە پەیدابوونی گەردوون و زەوی. یاخود خێرایی خودا لە کرداری پەیدابوون، بەڵکو دەیەوێت دەربارەی ئەم خودا مەزنە شتێکمان پێڕابگەیەنێت کە ئەم گەردوونەی بەدی هێناوە، چۆن بەدی هێناوە، بۆ چ مەبەستێك بەدی هێناوە.

پرسیاری 2 (1: 1-2) چۆن خودا گەردوونی بەدی هێنا؟

سەرەتا: خودای بەتوانا زەوی و ئاسمانی بەدی هێنا. ئەمەش ئاماژە بە بەدی هێنانی هەموو تەنە ئاسمانییەکان و زەوی دەکات. خودا ماددەی بەدی هێنا. بەڵام زەوی شێوەی نەبوو، بیابان و تاریك بوو. زەوی هیچ شێوەیەکی رێك و پێکی نەبوو، بەڵکو لە شێوەی لافاوی ئاو بوو. هیچ روناکیەك نەبوو زەوی روناك بکاتەوە. نە وشکایی و نە بوونەوەری زیندوو هەبوو. ئەم دیمەنە وەکو پێشەکیەك بوو بۆ شەش رۆژی پەیدابوون. شەش رۆژی پەیدابوون ئەو قۆناغە رێك و پێکە یەك لەدوای یەکانە نیشان دەدات کە خودا تیایدا پەیدابوونی هەسارەی زەوی تەواوکردووە بەو شێوەیەی کە ئێستا دەیبینین.

یەکەم رۆژی پەیدابوون: (پەیدابوون1: 3-5) پەیدابوونی روناکیمان بۆ روون دەکاتەوە. بێگومان مەبەست لێرە بە شێوەیەکی سەرەکی روناکی خۆر و ئەستێرەکانیترە.

دووەم رۆژی پەیدابوون: (پەیدابوون1: 6-8) پەیدابوونی بەرگی هەواییمان بۆ روون دەکاتەوە (ئاسمانی باڵندەکان) کە ئاوی هەڵواسراوی هەورەکانی ئاسمان جیادەکاتەوە لە ئاوی خەست بووی سەر زەوی. بەم شێوەیە چینێکی خەست لە هەور زەوی داپۆشیبوو.

سێیەم رۆژی پەیدابوون: (پەیدابوون1: 9-13) پەیدابوونی وشکایی و دەریامان بۆ روون دەکاتەوە. چونکە ئاوی زەری و دەریا و دەریاچەکان کەم بوونەوە لە ئاستی وشکایی. لەوانەیە ساردبوونەوەی بە شێنەیی زەوی ئاوەکانی خەست کرد و ئەو تەوژمە بومەلەرزیە بووە هۆی دروست بوونی چیاکان. بە فەرمانی خودا وشکایی رووەك و داری جۆراوجۆری بەرهەم هێنا. بەم شێوەیە جۆرەکانی رووەکی پەیدانەبوو بەدیهێنرا. تیشکی خۆر کە ئەو چینە هەورە دەبڕی کەدەوری زەوی و دەریاکانی داوە وای کرد کرداری نواندنی تیشکی (پێکهاتەی تیشکی) شتێکی ئاسایی بێت.

چوارەم رۆژی پەیدابوون: (پەیدابوون1: 14-19) ئەوەمان بۆ روون دەکاتەوە کە خودا چینی هەوری جیاکردەوە بۆ ئەوەی تیشکی خۆر بگاتە زەوی، بۆ ئەوەی مرۆڤ (دواتر) بتوانێت چاودێری جولەی خۆر و مانگ و ئەستێرەکان بکات، نابێت کار لەم ئایەتە وەربگێرێتە وشەی (پەیدابوون). خودا خۆر و مانگ و ئەستێرەی لە رۆژی پەیدابوون بەدی نەهێنا، بەڵکو کردیە دیاردەیەك لە زەوی بۆ ئەوەی خەڵك (دواتر) بۆ هەژمارکردنی کات و وەرزەکان بەکاری بهێنن. خودا پێش شەش رۆژی پەیدابوون خۆر و مانگ و ئەستێرەی بەدی هێنابوو (پەیدابوون1: 3). لە چوارەم رۆژی پەیدابوون خودا رێکیانیخست وای کرد دیاربن لەسەر زەویەوە بۆ ئەوەی وەکو ئامێرێکی ئاماژە پێکردن لە ئاسمان بەکاری بهێنن تاوەکو یارمەتی خەڵك بدات لە گەشتەکانیان وەکو (زانینی چوار ئاراستە) و ساڵنامەی وەرزەکانی کشتوکاڵ و ساڵنامەی مێژووی یارمەتی خەڵك دەدات بۆ هەژمار کردنی رۆژ و مانگ و ساڵ. هەموو ئەمانە ئاماژە بەوە دەکەن کە خودا زەوی لەپێناوی مرۆڤ بەدی هێناوە. بەڵام مەبەستی قەبارەی تەنە ئاسمانییەکان روونکردنەوەی راستییە زانستییەکان نییە، بەڵکو ئەو چۆنییەتیە وەسف دەکات کە خەڵك شوێنی خۆیان پێ بزانن لەسەر زەوی.

پێنجەم رۆژی پەیدابوون: (پەیدابوون1: 20-23) پەیدابوونی بوونەوەری دەریای و باڵندەکانی ئاسمانمان بۆ روون دەکاتەوە. واتە، بوونەوەرە دەریاییە مەزنەکان، ماسی. هەروەها سەلتەعون، قریدس، هتد...

هەروها مێروو و باڵندەکان لە خۆ دەگرێ بە جۆرەکانییەوە. ئەوەی سەیرە لە سەردەمی جیولۆجی کمبری (Cambrian period of geology)، یەکەم ڕێبەری نیشان دەدات لەسەر پەیدابوونی بێ بڕبڕەکان بە شێوەیەکی لەناکاوی سەرسوڕهێنەر. هەروەها هیچ لیستەیەك نییە لەسەر بەش یاخود جۆری ئاژەڵی ئاوی و وشکایی کە 5000 جۆری هەیە کە دەگەڕێتەوە سەردەمی بالیۆزی (palaeozic era) کە پێش چینی (نۆیکراوان) (یاخود هەڵکاران، یاخود پاشماوەی ئاژەڵە بەردبووەکان). کە دەگەڕێتەوە بۆ کاتی کمبری. کاتێك خودا دەفەرموێت *﴿بەردار بن و زۆر بن﴾* ئەمە ئەوە ناگەیەنێت کە یاداشتی بە ئاژەڵەکان دەدا بۆ ئەوەی زۆربن، بەڵکو توانای زۆر بوون و منداڵبوونی پێدەبەخشین.

شەشەم ڕۆژی پەیدابوون: (پەیدابوون1: 24-26) پەیدابوونی هەموو ئاژەڵەکانی سەر وشکایی بە گوێرەی جۆرەکانیان. هەروەها پەیدابوونی زەوی. نابێت لە ئایەتی 24 ئەوە تێبگەین کە زەوی لە خۆیەوە توانای بەرهەم هێنانی ئاژەڵی هەبوو. بەڵکو خودا ئاژەڵەکانی بە فەرمانی خۆی بەدی هێنا بە بەکارهێنانی ئەو یەکانەی لەسەر زەوی هەن. ئاژەڵەکانی وشکایی وەکو مەڕ و مانگا و هەموو ئاژەڵە بچووکەکان، هەروەها هەموو ئاژەڵە مەزنەکان وەك شێر و فیل. بەڵام خودا مەبەستی ئەوە نەبوو بەشکردنی زانستی ئاژەڵەکانمان پێڕابگەیەنێت، بەڵکو مەبەستی ئەوە بوو بۆمان ڕوون بکاتەوە چۆن خەڵك (دواتر) سەیری ئەم ئاژەڵانە دەکەن.

دەبینین هەر ڕۆژێك لە شەش ڕۆژی پەیدابوون نیشانەی خولی تەواوە: لە سەرەتای هاتنی تاریکی ڕۆژێکی پەیدابوون تا هاتنی سەرەتای تاریکی ڕۆژی دواتر. مەبەستی ڕاستی لە *﴿جا ئێوارە بوو و بووە بەیانی، ئەمە ڕۆژی یەکەم بوو﴾* کە لە هەر شەش ڕۆژی پەیدابوون دووبارە دەبێتەوە دەرخستنی قۆناغە جیاوازەکانی خودایە لە پەیدابوون. بەڵام مەبەستی نووسەر ئەوە نەبوو ئەم شێوازە وەك سەلماندنێك لەسەر ئەو بیرۆکەیەی کە ڕۆژی باسکراو هەمان ڕۆژی ئێستامانە کە لە 24 کاتژمێر پێکدێت. خودا ماوەی هیچ ڕۆژێکمان بۆ دیاری ناکات لەو شەش ڕۆژی پەیدابوون.

(پەیدابوون2: 1) ڕستەیەکی پوختە: ئێستا پەیدابوونی گەردوونی ڕێك و پێك بەتەواوەتی تەواوبوو.

ئایەتی 2 دەڵێت کە ڕۆژی حەوتەم یەکسەر لەپاش تەواو بوونی خودا لە پەیدابوون دەستی پێکرد.

پرسیاری 3 (2: 2-3) چۆن دەتوانم ڕۆژی حەوتەم تێبگەم کە لە پاش تەواو بوونی خودا لە پەیدابوون هات؟

تێبینییەکان: کتێبی پیرۆز ئەوەمان فێر ناکات کە خودا یەك ڕۆژ کە پێکهاتووە لە 24 کاتژمێر پشووی داوە لەگەڵ کۆتایی هاتنی پەیدابوون. لەبەر ئەوەی هیچ وشەیەکی کۆتایی نییە سەبارەت بە ڕۆژی حەوتەم. ڕۆژی حەوتەم وەکو یەکێك لەو شەش ڕۆژی پەیدابوون نەبوو واتا ڕۆژێك نییە کۆتایی هەبێت. خودا گەردوونی لە شەش ڕۆژ دروست کرد و ڕۆژی حەوتەم پشووی دا و دواتر هیچ ڕۆژێکی پەیدابوونیتری بە دوادا نەهات.

پەیمانی نوێ ئەوە ڕادەگەیەنێت کە ڕۆژی حەوتەم بەردەوام بووە تا سەردەمی کلێسا لەبەر ئەوەی (حەسانەوەی خودایيە). لە (عیبرانییەکان4: 1-11)، وانەیەکی بەرچاو دەبینین کە خودا پاش پەیدابوون پشوویدا. هەروەها دوای ئەوەی گەلی خودا خزمەتیان لەسەر زەوی تەواو دەکەن، دەچنە حەسانەوەی خودایی. ئەو (حەسانەوە)ی گەلی خودا کە لە (عیبرانییەکان4: 9) باسکراوە ئاماژە بە ژیان دەکات لە حزوری خودادا. یا یەکسەر لەپاش مردن یانیش ئەوەیە لەپاش هەستانەوە لەسەر زەوی نوێ. بەڵام ئەم (پشوو)ەی کە خودا ئەنجامیدا لەپاش کۆتایی پەیدابوون ئەوە ناگەیەنێ کە خودا (وازی لەهەموو کارێك هێنا)، بەڵکو ئەوە دەگەیەنێ کە خودا (هیچ کارێکی تری پەیدابوون ئەنجام نادات). تائێستا خودا چاودێر و دەسەڵاتدارە لەسەر هەموو گەردووندا. (یۆحەنا5: 17) (عیبرانییەکان1: 3).

پرسیاری 4 چۆن دەبێت بیرکەمەوە سەبارەت بە (مرۆڤی ئەشکەوت) کە پێش هەزارەها ساڵ ژیاوە؟

تێبینییەکان: زاناکانی رەگەزی مرۆڤ پاشماوەی بوونەوەری هاوشێوەی مرۆڤیان دۆزیووەتەوە کە ناویان لێناوە (مرۆڤی مەیموون) یان (مرۆڤی ئەشکەوت). زانایان پێیان وایە کە مرۆڤی ئەشکەوت لەنێوان (1750000 – 20000) ساڵ پێش ئێستا ژیاوە. بەڵام ئەم زانایانە نایانەوێت بە شێوەیەك تەماشای ئەم بوونەوەرانە بکەن کە تەنها مەیموونن (لایەنی هۆشەوە). چونکە ئامرازی بەردینی دۆزراوەتەوە وەکو (سەرە رم و سەرە تەور) لەگەڵ پاشماوەی ئەم بوونەوەرانە. بەڵام پاشماوەی ئەو بوونەوەرانەی کە بوونە بە خەڵوز، سەڵماندنێکی بەهێزە لەسەر ئەوەی کە ئەم بوونەوەرانە ئاگریان بۆ مەبەستی خواردن لێنان بەکار هێناوە. لە دۆخی پاشماوەی بوونەوەری نیاندرتالی (Neanderthal man) وا دیارە کە چەند بیردۆزێك هەبووە لەسەر ئەوەی کە ئەم بوونەوەرانە مردووەکانیان دەناشت و لە تەنیشتیانەوە هەندێ ئامرازیان دەناشت وەك ئەوەی بڵێی باوەڕیان بە ژیانێکتر هەبووە پاش مردن. لەوانەیە هەندێ پەیکەری سەرەتایی کە دۆزرابێتەوە هەندێ کەشی ئەنجام دەدا، هەروەها هەندێ وێنەی سەرسوڕهێنەر لە هەندێ ئەشکەوت دۆزراوەتەوە کە بنەڕەتەکەیان دەگەڕێتەوە بۆ بوونەوەرە نیاندرتالییەکان. وا دیارە کە هەمموو ئەم بوونەوەرانە لە (مرۆڤی کرۆمانیونەوە) تاکو (مرۆڤی زینجانسرۆبۆسی) مەیموونی پێشکەوتوون، یاخود بوونەوەری هاوشێوەی مرۆڤ بوونە و بڕێکی باش زیرەکی و ئازایەتیان هەبووە. چونکە لە پلەی یەکەمدا زاناکان جیاوازن لە شێوەی مێژووی نوێ. لە پلەی دووەمدا شێوەی مێژووی بەکارهاتوو هەرچۆنێك بێت، ناتوانرێت مێژووی ئەم بوونەوەرە هاوشێوانەی مرۆڤ هەژمار بکرێت پاش بەدیهێنانی ئادەم و حەوا کە لە (پەیدابوون1-3) ئاماژەی پێکراوە. ئەگەر تاقیکردنەوەیەکی ژمێریاری ئەنجام بدەین سەبارەت ئەو مێژووانەی لە (پەیدابوون5)یە دەبینین کە ئادەم لە ساڵی (10000 پ.ز.) ژیاوە بە دوورترین ڕێژە. بۆیە هیچ هەڵبژاردنێك دیکەمان لەبەر دەست نییە جگە لەوەی کەوا دابنێین کە ئەم بوونەوەرە هاوشێوانەی مرۆڤ پێش ئادەم لەسەر زەوی ژیاون.

لە (کردار17: 26) نووسراوە کەوا خودا ﴿*هەموو نەتەوەکانی لە یەکێك دروستکردووە*﴾ هەروەها لە (رۆما5: 12-21) ئەوە تێدەگەین کەوا هەموو ئەو مرۆڤانەی پاش کاتی ئادەم هاتوونە دەبێت لەوەوە هاتبن لە کاتێك ئەو چووە ناو پەیوەندیەکی پەیمانی لەگەڵ خودا چونکە ئەو نوێنەری هەموو رەگەزی مرۆڤە. ئەمەش ئەو دەگەیەنێت کە نابێت هیچ پەیوەندیەکی پاشماوەیی راستەقینە لە نێوان ئادەم و ئەو نەوانە یاخود ئەو بوونەوەرانە هەبێت کە لەپاشی هاتوون، چونکە هەمموو بوونەوەرەکان هاوشێوەی مرۆڤن. ئەوەی پێش ئادەم ژیاوە باپیرانی ئادەم نین لە لایەنی پاشماوەییەوە، هەروەها هاوبەش نییە لەو پەیمانەی لە نێوان خودا و ئادەم هەیە. بەم شێوەیە وەکو باری زۆربەی ئاژەڵە کۆنەکان، ئەو بوونەوەرە هاوشێوانەی مرۆڤ هەموویان مردن و نەمان پێش ئەوەی خودا ئادەم بەدی بهێنێت.

ئەگەر هەرچەند شێوەی ئەو بوونەوەرە هاوشێوانەی مرۆڤ نزیك بووبێت لە شێوەی مرۆڤی ئەم سەردەمە. ئەمە هیچ پەیوەندیەکی نییە بە ناوەڕۆکی بابەتەکە، ئایا مرۆڤی ئەشکەوت خاوەنی روحی مرۆییە یان خودی مرۆیی راستیی بووبێت. بیرۆکەی تێگەیشتراوی ناوەڕۆکی (پەیدابوون1: 26-27)، ئەوەیە کە خودا بوونەوەرێکی بە تەواوەتی جیاوازی بەدی هێنا لە ناوەڕۆکەوە کاتێك کە (ئادەم)ی بەدی هێنا، ئەویش وشەیەکە واتای (کەس) دێت (مرۆڤ) لە زمانی عیبریدا. (ئادەم) یەکەم مرۆڤە کە خودا لە شێوەی رۆحی خۆی دروستی بکات! هەروەها یەکەم مرۆڤە بە واتای نوێی وشەکە. یەکەم بوونەوەری بەدی هێنراوە کە (دەرون)ی یان (روح)ی لە شێوەی خودا بێت. هیچ بیردۆزێکی زانستی نییە ئەوە رەت بکاتەوە.

پرسیاری 5 (1: 26-27) مەبەست چییە لەوەی ئێمە لەسەر وێنەی خودا بەدی هێنراوین؟

ئـا مرۆڤ خاوەن ژیانێکی جەستەیی نایەبە: لە (پەیدابوون2: 7) دەخوێنینەوە: ﴿*جا خوداوەند خودا پیاوی لە خۆڵی زەوی پێك هێنا و شنەی ژیانی بە کونە لووتیدا کرد. بەمەش پیاوەکە بووە گیانێکی زیندوو*﴾. لەشی مرۆڤ (هەروەها ئاژەڵەکان) لە هەمان بابەتی زەوی پێکدێت بەڵام مرۆڤ جیاوازە لە ئاژەڵ کە خودا بە وشەی خۆی بەدیانی هێنا بەڵام مرۆڤی بە دەستی خۆی پێك هێنا، لەگەڵ ئەوەی مرۆڤ شنەی ژیانی پێ بەخشراوە هەروەك باری ئاژەڵەکان (پەیدابوون2: 7 ، 7: 22) بەڵام خودا شنەی ز

ژیانی بە فەرمان بە ئاژەڵی بەخشی لە کاتێك شنەی ژیانی بە لووتی مرۆڤدا کرد و پێی بەخشی. ئەمەش ئەو ڕێگایەیە کە خودا بە مرۆڤی بەخشیووە بۆ ئەوەی هەناسە بدات و دواتر بژێت.

ب) مرۆڤ خاوەن سروشتێکی ڕوحی نایابە: لە (پەیدابوون1: 26-27) دەخوێنینەوە کەوا بەدی هێنانی مرۆڤ زۆر جیاواز بوو، لەبەر ئەوەی پاش بڕیاری خودای (سێیانە هات) ﴿*با مرۆڤ لەسەر وێنەی خۆمان دروست بکەین، لە شێوەی خۆمان*﴾ پاشان خودا مرۆڤی هاوشێوەی خۆی بەدی هێنا، سروشتێکی ڕوحی بە مرۆڤ بەخشی کە گونجاو بێت لەگەڵ سروشتی خودا، مرۆڤ لە هاوشێوەی زۆر لە سیفەتی ڕاستەقینەی خودابوو، کەسایەتی هاوشێوە بوو لەگەڵ کەسایەتی خودا، بۆیە مرۆڤ جیاوازە لە هەموو بوونەوەرەکان. هیچ بوونەوەرێك نییە لە بەدی هێنەرەکان هاوشێوە وێنی خودا بێت جگە لە مرۆڤ.

بەم شێوەیە مرۆڤ خاوەنی بوونێکی ماددی و ڕوحییە، بە واتای دیکە خاوەنی لەشێکی ڕوحییە. لەشی مرۆڤ زۆر جیاوازە چونکە خودا بەدەستی خۆی پێکی هێناوە. ڕوحی مرۆڤ تاکە لە نێو گشت بەدی هێنراوان چونکە تەنها مرۆڤ لە سەر وێنەی خودایە.

پ) مرۆڤ خاوەن پەیوەندیەکی نایەبە لەگەڵ خودا: لە (پەیدابوون1: 28-29) دەخوێنینەوە کەوا خودا بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ لەگەڵ مرۆڤ دوا، ئەمەش یەکەم جار بوو کە خودا خودی خۆی بۆ مرۆڤ ئاشکرا بکات! ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت کە مرۆڤ توانای ناسنی خودای هەیە و دەتوانێت گفتووگۆی لەگەڵ بکات، سەرەڕای ئەوەش دەسەڵاتی پێ بەخشی لەسەر هەموو زەوی و پێی فەرموو زاڵبە لەسەر هەموو بوونەوەرە زیندووەکان، هەروەها بەگەڕخستنی هەموو ڕووەك و دارەکانی پێبەخشیووە. بەمەش خودا ئەم ڕاستییەی ڕوون کردەوە کە زەوی لەپێناوی مرۆڤ بەدی هێنا، مرۆڤ بوو بە بریکار لەسەر هەموو بەدی هێنراوەکان واتە (گەردوون).

هەنگاوی **4** **جێبەجێ کردن**

بیربکەرەوە: کام لەم ڕاستییانەی کە لەم بڕگە کتێبییە هاتووە دەست دەدات وەك ڕێکخستنی کرداری بۆ باوەڕداران؟

بەشداری بکە و بنووسە: با پێکەوە هەندێ لەو ڕێکخستنانە بنووسین کە دەتوانین لە (پەیدابوون1: 1 – 2: 4) دەریبهێنین.

بیربکەرەوە: ئەو ڕێکخستنە پێشبینی کراوە چییە کە خودا دەیەوێت بیگۆڕێتە ڕێکخستنی کەسی؟

بنووسە: ئەم ڕێکخستنە کەسییە لە پەڕاوەکەت بنووسە. هەست بە سەربەخۆیی بکە لە بەشداری کردنی ڕێکخستنی کەسی کە خودا هاوێشتیتیە سەر دڵت. (لەبیرت بێت کە ئەندامانی گرووپەکەت ڕاستی جیاواز ڕێکدەخەن، یاخود لە هەمان ڕاستی ڕێکخستنی جیاواز دەردەهێنن. ئەمانەی خوارەوە لیستێکە بە هەندێ ڕێکخستنی پێشبینی کراوە).

چەند نموونەیەکی ڕێکخستنی پێشبینی کراو

(1: 1، 28) یەکەم و دووەم بەشی کتێبی پیرۆز بری ئەو ماوەیەمان پێڕاناگەیەنن کە خودا تییایدا گەردوون و هەسارەی زەوی بەدی هێنا. بەڵکو ئەوەمان پێڕادەگەیەنن کێ هەموو شتێکی بەدی هێنا. لەپێناوی کێ هەموو شتێکی بەدی هێنا — لەپێناوی مرۆڤ کە لەسەر وێنەی خودا بەدی هێنراون.

(1: 1- 2) خودا پێش شەش ڕۆژی پەیدابوون زەوی و ئاسمانی بەدی هێنابوو. بەڵام لەو شەش ڕۆژەدا خودا بەدی هێنانی گەردوونی تەواو کرد لە ڕێگای بەدی هێنان و ڕێکخستنی هەموو شتێك لەسەر هەسارەی زەوی.

(1: 11) & (21: 24) خودا بۆمان ڕوون دەکاتەوە کە بوونەوەرە جیاوازەکان لەسەر زەوی لە تۆخمێك نەهاتوون کە پێشتر هەبووبێت، بەڵکو (خودا) بەدی هێنان.

(1: 27-28) مەبەستی خودا ئەوەیە ئەم زەویە پڕبێت لە کەسانێك لەسەر وێنەی خۆی بن.

(1: 28) یاداشتی ڕۆشنبیری خودا بۆ مۆرڤ ئەوەیە پێویستە چاودێری گەردوون بکەن.

(1: 31) کاتی کۆتایی هاتنی پەیدابوون، هیچ ستەمێك نەبوو لە بەدیهێنەرەکانی خودا! ﴿*خودا بینی ئەوەتا هەموو ئەوەی کە دروستی کردبوو زۆر باش بوو*﴾.
خودا دەیەوێت شەش ڕۆژ کار بکەین و ڕۆژێك پشوو بدەین لە هەفتە.

(2: 1-2) یەکەم و دووەم بەشی کتێبی پیرۆز چیرۆکێکی ئەفسانەیی نین سەبارەت بە مرۆڤی کۆن یان پەیدابوونی هەموو شتێك، بەڵکو مێژووی گەردوونە کە خودا لە کۆندا بۆ مرۆڤ ئاشکرای کرد. وەك ئەوەی لە (پەیدابوون2: 4) دەیخوێنینەوە.

(2: 4) ﴿*ئەمانەش ڕێکخستنەکانی ئاسمان و زەوین کاتێك بەدی هێنران. ئەو ڕۆژەی خوداوەند خودا زەوی و ئاسمانی دروست کرد*﴾.

چەند نموونەیەکی ڕێکخستنی کەسی

ئـا) من بوونەوەرێکی نایابم لەلای خودا. لەش و ڕوحم زۆر گرنگن لە دیدەی خودا. بۆیە هەرگیز خۆم بە کەم نازانم، سووکایەتی بە خۆم ناکەم، خۆم ڕەت ناکەمەوە، بەڵکو بایەخ دەدەمە ڕوح و لەش و دەروونم.

ب) دەمەوێت بە ڕاستی بایەخ بدەمە ئەو ئەرکەی کە خودا پێی ڕاسپاردووم. لەبەر ئەوەی من بەدی هێنراوی خودام، دەمەوێت خودا بناسم و وێنەی ئەو نیشاندەم لە ژیانم بۆ ئەوەی ناوی خودا شکۆدار بێت، هەروەها دەمەوێت ڕێزی جیاوازی نێوان پیاو و ئافرەت بگرم. هەروەها یارمەتی پاراستنی سروشت بدەم.

هەنگاوی 5 نزا بکە

وەرن با پێکەوە بە نۆرە نزا بکەین، بە شێوەیەك کە هەر کەسێك بۆ ڕاستییەك نزا بکات کە خودا فێری کردووین لە ڕێگای (پەیدابوون1: 1 – 2: 4). (سەبارەت ئەو شتانە نزا بکە کە فێری بویت لەم خوێندنەوەیەدا. مەشق بکەن لەسەر نزای کورت لە یەك یان دوو ڕستە پێك بێت. لەبیرت بێت کە ئەندامانی گرووپەکەت دەتوانن بۆ شتی جیاواز نزا بکەن).

نزا

بە نۆرە وەکو گروپ نزا بەرز بکەنەوە بۆ خودا، وەکو وەڵامدانەوەیەك بۆ ئەوەی ئەمڕۆ فێری بوونە. یاخود گرووپەکە دابەش بکە گرووپی دووانی یاخود سیانی و نزاکانتان بەرز بکەنەوە بۆ خودا وەکو وەڵامدانەوەیەك بۆ ئەوەی ئەمڕۆ فێری بوونە.

ئەرکی ماڵی بۆ وانەی داهاتوو

بەڵێن: بەڵێن بدە بەوەی یەکێك لەو نموونانەی ڕێکخستنی پێشبینی کراو ئەنجام بدەیت.

خەڵوەتی ڕوحی: بەردەوام بە لەسەر خەڵوەتی ڕوحی بە خوێندنەوەی نیو بەش ڕۆژانە لە (مەتا15: 1 – 18: 20). شێوازی ڕاستی پەسەندکراو بەکار بهێنە. تێبینییەکانت بنووسە.

دەرخ کردن: وردبەرەوە لە ئایەتی کتێبی نوێ، پاشان دەرخی بکە. (یۆحەنا16 – 24). ڕۆژانە بەو دوو برگەیەدا بچۆوە کە دەرخت کردووە.

نزا: بۆ کەسێکی دیاریکراو یاخود بۆ شتێکی دیاریکراو نزا بەرز بکەرەوە و بزانە خودا چی دەکات (زەبووری 5: 3).

زانیارییە نوێکان لە پەڕاوی تایبەتی بنووسە. تێبینییەکانت سەبارەت بە (خەڵوەتی ڕوحی، دەرخ کردن، وانەی خوێندنەوەی کتێبی پیرۆز) لە پەڕاوی تایبەتی بنووسە. هەروەها ئەم ئەرکە ماڵییە.